

VELKÁ ETOLOGIE KONÍ

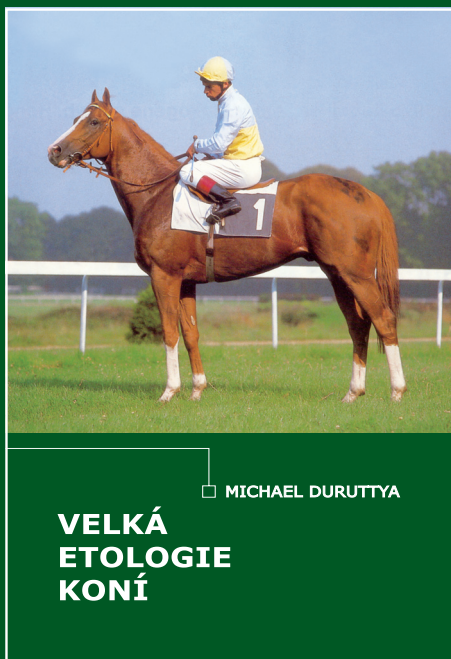
Autorem jedinečného a také dlouho a netrpělivě očekávaného díla domácí a zahraniční hipologické literatury, obohacujícího zásadním způsobem vědomostní fond o **životních projevech koní** a dalších lichokopytníků, je dlouholetý a úspěšný chovatel koní, etolog, publicista a podnikatel, majitel agentury pro znalectví a poradenství v chovu koní (reg. HIPO-DUR) **Dipl. Ing. Michael Duruttya, Ph.D.**

Od r. 1972 postupně řídil šlechtitelské chovy v hřebčíně Muráň, Šamorín a Hrabušice. Kromě toho byl pověřen vybudováním rezervace huculských koní v ZOO Košice potom, co tento záměr s dalšími popředními československými hipology po dlouhá léta sám inicioval a aktivně prosazoval.

Na Muráni zachránil chov huculů a výběrem vhodného chovného materiálu z fondu hřebčína Muráň vytvořil předpoklad k produkci kvalitních koní tohoto plemena také v České republice. Nelehkého úkolu se v tom čase zhostil TIS Hucul club a JUDr. Václav Hrabánek. Na Muráni také dokončil vyšlechtění nového plemena - slovenského horského koně. V Šamoríně odchoval dvě desítky vítězů klasických dostihů právě tak, jako československého „Koně století“, čtyřnásobného vítěze Velké pardubické steeple-chase, legendárního Železníka. Stál také u zrodu fenomenální klisny Arva, nositelky klasické „Trojkoruny“.

Dipl. Ing. Michael Duruttya, Ph.D. je autorem tří monografií, m.j. díla zásadního významu hipologické literatury, jmenovitě první čs. **Etologie koní** z r. 1993, prezentované na prestižním světovém fóru „Frankfurter Buchmesse“, resp. reprézentačního díla **Kone od Muráňa** z r. 2000 (ve spolupráci s Oldřichem Pernicou, AFIAP, fotografem Národního divadla Praha) a dnes představené monografie **Velké etologie koní** právě tak, jako dvou knižních statí, učební pomůcky (Základy chovu koní z r. 1978), 32 původních vědeckých prací, 14 prací publikovaných ve Zbornících z vědeckých konferencí a mezinárodních sympozií a cca 500 odborných článků uveřejněných v domácích a zahraničních odborných periodikách.

Velká etologie koní napsaná

v českém jazyce a distribuovaná na základě objednávky na dobírku, je formátu 185 x 253 mm. Problematika životních projevů koní a dalších lichokopytníků, resp. anglických plnokrevníků je řešena v rozsahu 450 kapitol (ve srovnání s prvním vydáním Etologie koní to znamená obohacení o dalších 200 kapitol!). Monografie **Velká etologie koní** má 520 stran včetně šesti tabulek, 42 grafů, 42 perokreseb (jejichž autorem je bavorský akademický malíř a kreslíř koní, Ludwig Koch) a 30 barevných obrazových příloh. Nově zařazený „Index citovaných autorů“ poskytuje čtenáři možnost zorientovat se v aktuální světové etologické literatuře, resp. studiích akceptovaných hipologů současnosti právě tak, jako uplynulého období.

Představené dílo je členěné do dvou částí. První z nich poskytuje prostor pro 14 problémových okruhů, řazených v logické návaznosti řešených témat, a to: Rejstřík projevů chování zvířat obecně, činnost a význam vnitřních biologických hodin koní, jejich potravní projevy, vylučování, komfortní chování, odpočinkové projevy, problémová chování, projevy lokomocí, sociální chování, sexuální chování, akustické projevy, herní projevy, „šestý smysl“ koní a nově i otázka věku, stárnutí a umírání těchto zvířat.

Obsah druhé části **Velké etologie koní** je věnován výhradně životním projevům anglických plnokrevníků. Je uveden stručnou

a dosud nepublikovanou sondou do dvou chovů, ve kterých se výzkum etologie koní tohoto plemena realizoval: hřebčínů Šamorín (SR) a Erlengrund (Německá spolková republika). Čitateli se nabízejí informace o historii, úspěších i tragediích, nejvýznamnějších osobnostech, v neposlední řadě o překvapujících osudových paralelách obou chovů. Zájemci se také umožní pohled do dobře střeženého zákulisí západoněmecké společnosti 90. let minulého století, investující nezanedbatelnou část svých prostředků do sportu, zv. **turf**. Nezasvěceným připomínáme, že pozice top-favorita v letošním Českém Derby patřila právě odchovanci Hřebčína Erlengrund - hřebci Do It.

Vlastní výsledek výzkumu etologie anglických plnokrevníků (vysvětlující m.j. důvody trvalého zaostávání výkonnosti produktů našeho chovu v konfrontaci s produkty západní provenience) je soustředěn do pěti kapitol: životní projevy plemenných hřebců, etologie chovných klisen (jalových, v nízkém a vysokém stupni březosti a po ohřebení) pozorovaných ve stáji, projevy mladých koní (v době narození, resp. ve věku jednoho, dvou, tří a šesti měsíců, resp. ročků) pozorovaných ve stáji, životní projevy hříbat, klisen-matek a ročků zkoumaných na pastvě právě tak, jako synchronní chování koní (klisen a jejich potomků) sledovaných ve stáji a ve volnosti - na pastvě.

Velká etologie koní nabízí kromě jiného také množství - dosud opomenutých nebo tabuizovaných, t.j. tzv. „choulostivých“, témat. Předpokládáme, že některá - zde uvedená fakta, opírající se o podrobné a objektivní statistické analýzy právě tak, jako bezprostřední poznatky nebo zkušenosti v souvislosti s chováním, zvyčích, projevech a způsobu života našich čtyřnohých chráněnců a partnerů iniciují potvrzení nebo přehodnocení dřívějších zažitých, nekritických, ev. konzervativních pohledů na tato impozantní zvířata.

Množství hezkých chvil a neméně inspirací přeje touto cestou všem čtenářům nakladatel a vydavatel **Velké etologie koní** Eva Janzetičová spolu s autorem tohoto díla.

Veľká etológia koní - Michael Duruttya - Trinásta komnata živočíšnej ríše

Trinásta komnata živočíšnej ríše

Michael Duruttya

Veľká etológia koní

Košice – Praha, Hipo-dur

Po úspešnom titule *Kone od Muráňa* pokračuje vydavateľstvo Hipo-dur ďalšou výnimočnou publikáciou autora, publicistu, hipológa a etológa Ing. Michaela Duruttyu. Jeho *Veľká etológia koní* v súčasnom kontexte odbornej literatúry postihuje najkomplexnejší prehľad o životných prejavoch, sociálnom správaní a psychike koní. Preto by mala byť akousi pomyselnou bibliou každého hipológa, či už je to chovateľ, pedagóg, jazdecký profesionál alebo iba človek, ktorý má záujem rozumieť koňom a venovať sa im rekreačne.

Kniha je rozdelená do štyroch častí. Prvá sa venuje vymedzeniu pojmov psychických prejavov a správania zvierat, vnemových receptorov, vrozenému správaniu, blokádam a hierarchii inštinktov, problematike učenia, motivácie a fyziologických potrieb. Autor analyzuje mechanizmus vytvárania sociálnych skupín zvierat, spôsoby ich komunikácie, anomálnych prejavov a konfliktov. Vymedzuje jednotlivé kategórie fyziologickej etológie v súvislosti s potravinovým, vylučovacím, odpočinkovým a pohybovým prejavom koní, ako aj s ich sociálnym a sexuálnym správaním. V druhej časti sa autor venuje etologickému pozorovaniu anglických plnokrvníkov, životným prejavom žrebčov a kobýl, ich gravidity a ožrebenia. Podrobne rozoberá etológiu žriebät v jednotlivých časovo vymedzených vývojových fázach (prvých 24 hodín, prvého mesiaca, šiestich mesiacov a etológii ročkov). V tretej časti nájdeme poznatky o životných potrebách a prejavoch koní na pastvine, čím si pripomenieme aj predchádzajúcu knihu autora *Kone od Muráňa*. Štvrtou časťou autor uzatvára tematický oblúk celej problematiky poznatkami z dlhoročného pozorovania a skúmania synchronného správania koní a žriebät. Na záver si dovoľujem odcitovať autora: „Priznávam, že v rámci skúmania určitých konkrétnych životných prejavov som sa vo svojom vnútri „prevteloval“ do objektu skúmania, „stotožnil“ som sa s psychikou určitého koňa... Výsledkom popísaného antropomorfizačného procesu bol môj poznatok, podľa ktorého sa kone v mnohých životných situáciách správajú ako ľudia...“ Aj preto je kniha Michaela Duruttyu nielen *Veľkou etológiou koní*, ale aj veľkou školou porozumenia a komunikácie.

Kamila Kepštová